

NOVEMBER 2005

Første tilbakemelding til ungdom som deltar i
undersøkelsen:

TRINSET OG OPPMERKT-

BARNDOM OG UNGDOMSTID

TOPP-UNDERSØKELSEN:

HVORDAN HAR 12-13 ÅRINGER DET I NORGE I DAG?

Hvordan har ungdom det i dag? Hva er typiske måter å reagere på og være på for ungdommer? Hvordan er en vanlig hverdag og hvordan er nabolaget? Hvordan er familielivet? Hva gjør de sammen med venner? Hvordan har de det på skolen?

Dette er noen av spørsmålene vi ønsket å få svar på da vi sendte ut spørreskjemaene til dere og familiene deres. Til sammen gir opplysningene fra spørreskjemaene et bilde av hverdagen til vanlige ungdommer og deres familier: Hva som gjør at noen ungdommer og deres familier har det bra, og hva som bidrar til at andre ungdommer og deres familier ikke alltid har det så lett. Ved å få vite mer om dagens unge kan vi lettere finne ut hva som skal gjøres for at de som trenger det får det bedre, og at de som har det bra fortsetter å ha det slik. Når vi i denne tilbakemeldingen skriver "12-13 åringer" eller "ungdommene", mener vi de 567 ungdommene som har svart på spørreskjemaet fra

TOPP-undersøkelsen høsten 2004. Dere er plukket ut som representative for 12-13 åringer i Norge generelt.

BOOMRÅDE OG NABOER

De fleste 12-13 åringer føler seg trygge og synes at de hører til i nabolaget de bor i. Likevel varierer det ganske mye hvor godt de kjenner naboene sine og hvor mange kontakter de har i nabolaget. De fleste (70% av ungdommene) kjenner navnet til fem eller flere naboer. Mens rundt halvparten av 12-13 åringene kjenner tre eller flere familier i nabolaget så godt at de besøker dem av og til, forteller den andre halvparten at de sjelden besøker naboer. 60% av ungdommene forteller at de gjerne tar en prat med flere av naboene hvis de møter dem tilfeldig, mens resten snakker ikke så mye med naboene hvis de møter dem.

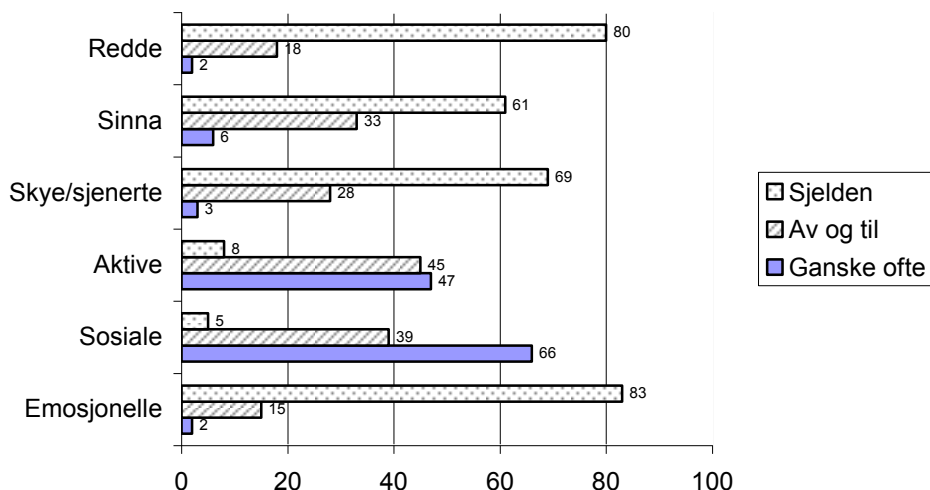
De fleste 12-13 åringer føler seg trygge og synes at de hører til i nabolaget de bor i. Likevel varierer det ganske mye hvor godt de kjenner naboene sine og hvor mange kontakter de har i nabolaget. De fleste (70% av ungdommene) kjenner navnet til fem eller flere naboer. Mens rundt halvparten av 12-13 åringene kjenner tre eller flere familier i nabolaget så godt at de besøker dem av og til, forteller den andre halvparten at de sjelden besøker naboer. 60% av ungdommene forteller at de gjerne tar en prat med flere av naboene hvis de møter dem tilfeldig, mens resten snakker ikke så mye med naboene hvis de møter dem.

TEMPERAMENT OG VÆREMÅTE

Begynnelsen av ungdomstiden kan være ganske slitsom. Noen kan bli mer engstelige i denne tiden, og noen kan bli mer lei seg eller triste. Dette vil sikkert flere kjenne seg igjen i innimellom. Generelt opplever likevel de fleste det som ganske greit å være 12-13 år.

Vi kan føle oss forskjellig fra dag til dag. Likevel er det noen følelser vi har oftere enn andre, følelser som synes å være typiske for oss. Måter vi er på som har kjennetegnet oss fra barnsben av, kalles ofte temperament. Det er vanlig å dele temperament opp i fire undertyper som vi kan kalle Emosjonalitet (pleier å bli lett opphisset, sint eller redd), Sosialitet (liker å være sammen med andre heller enn å være alene), Aktivitet (pleier å gjøre mange ting, sitter lite rolig), Skyhet (pleier å bli fort sjenert).

Figuren nedenfor viser i prosent hvor ofte 12-13 åringer synes de er redde, sinna, skye/sjenerte, aktive, sosiale og emosjonelle.

Vi ser at 12-13 åringer *sjelden* pleier å bli lett opphisset/ emosjonelle (83%), redde (80%) og sinna (61%), og at det er få som er slik *ganske ofte*. Når det gjelder å være sosial, er 2/3 av 12-13 åringer *ganske ofte* sosiale, deretter er det mest typisk å være sosial av og til. Det er få som sjelden er slik. De fleste mener at de *sjelden* er skye (sjenerte), kun rundt 1/3 sier de er sky *av og til*. Nesten halvparten av ungdommene er *ganske ofte* aktive, resten er i hovedsak aktive *av og til*.

KROPPEN DIN

12-13 åringer er i en alder da kroppen kan begynne å forandre seg og bli mer lik kroppen til en voksen. Når puberteten starter er forskjellig fra menneske til menneske, og starttidspunktet er hovedsakelig bestemt av genene våre (det vi har arvet gjennom kroppen vår).

Figur som viser hvor mange som har kommet i puberteten:

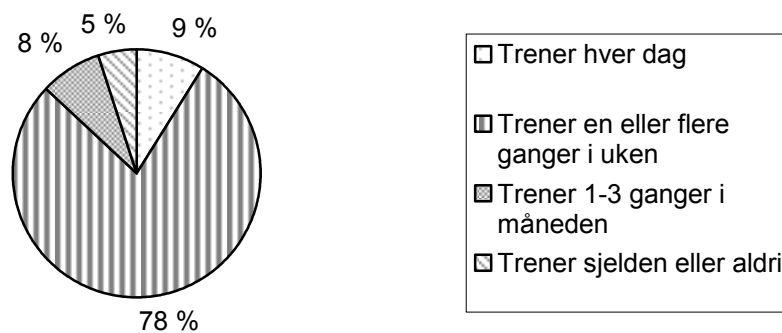

Vi ser her at litt over halvparten av 12-13 åringene *har kommet* i puberteten, mens resten *ikke har det*, eller *ikke vet* helt om de har det. Dette stemmer godt overens med det dere forteller om hvor fysisk modne dere er: 20% synes at de er blitt *tidligere* modne enn andre på samme alder, 60% mener de er *like* fysisk modne som de andre i samme alder, og 20% synes de er *senere* fysisk modne enn andre. Dette er altså en alder hvor det er normalt med en god del forskjeller i den fysiske utviklingen. Ettersom kroppen stadig utvikler seg hos ungdommer, kan noen få smerter i enkelte kroppsdeler. Andre

kan få vondt av grunner som ikke kommer av at kroppen endrer seg. Fire av fem *plages lite* av smerter i kroppen. Av de som er plaget av smerter, er det mest typisk å ha vondt i hodet, deretter vondt i armer eller ben, og så vondt i magen eller i ryggen. Noen har også vondt andre steder.

Mange ungdommer er opptatt av kroppen sin. For noen er det viktigst å se godt ut, mens andre legger mest vekt på at kroppen fungerer bra. Det er også noen som ikke er så opptatt av hvordan de ser ut. De synes andre ting er viktigere. Uansett hvor viktig dette er for den enkelte, varierer det hvor fornøyde dere er med hvordan dere ser ut. Det er 16% som sier de er *veldig fornøyde* med utseendet, 54% er *litt fornøyde* med dette, mens 30% er *mindre fornøyde*, eller *lite fornøyde*, med utseende sitt. Det å holde kroppen i aktivitet er uansett viktig, og det synes det som om de fleste ungdommer også synes.

Figur som viser hvor ofte 12-13 åringer trener:

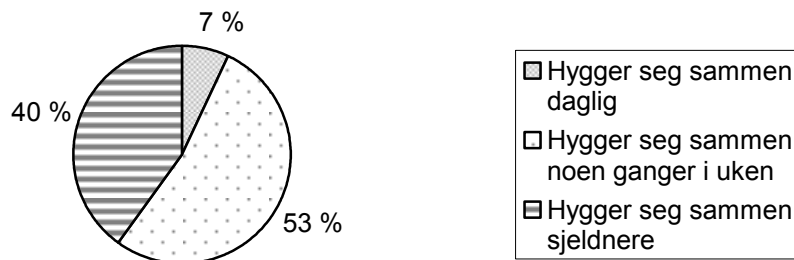
Da vi spurte om hvor ofte 12-13 åringene trente så mye at de ble svette, svarte de fleste at de trente *en eller flere ganger* i uken. 70% av dere svarte at all, eller mye, av treningen er organisert gjennom ulike idrettslag, foreninger, sentre eller klubber (17% svarte at noe av treningen er fast organisert og 13% svarte at dere trente mer uregelmessig).

FORELDRETILKNYTNING

Ungdommene har det *stort sett* greit sammen med sine foreldre. Halvparten av 12-13 åringene mener at de *nesten alltid* har et godt forhold til foreldrene sine, mens resten mener at dette kan variere. Selv om man stort sett har det greit sammen, kan man ha perioder hvor det er konflikter. Rundt 15% av barna/ungdommene rapporterer at det av og til er konflikter. Hvor god støtte 12-13 åringer synes de har av sin mor eller far kan også variere. Noen ungdommer opplever at en av foreldrene ikke er så støttende eller oppmuntrende som de skulle ønske, mens andre ikke ønsker så mye hjelp eller støtte fra foreldrene i denne perioden av livet. Hver sjettede ungdom synes ikke de får særlig hjelp

eller støtte av sin mor, mens hver fjerde synes at de ikke får særlig støtte eller hjelp av sin far.

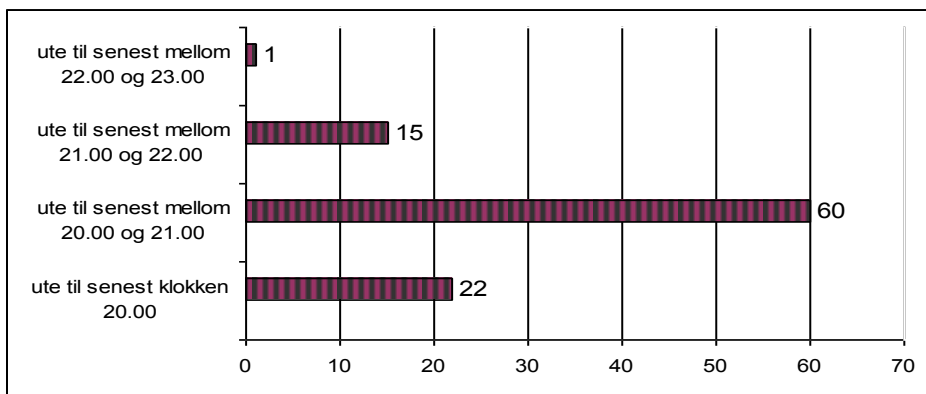
Figur som viser hvor ofte familien finner på noe hyggelig sammen:

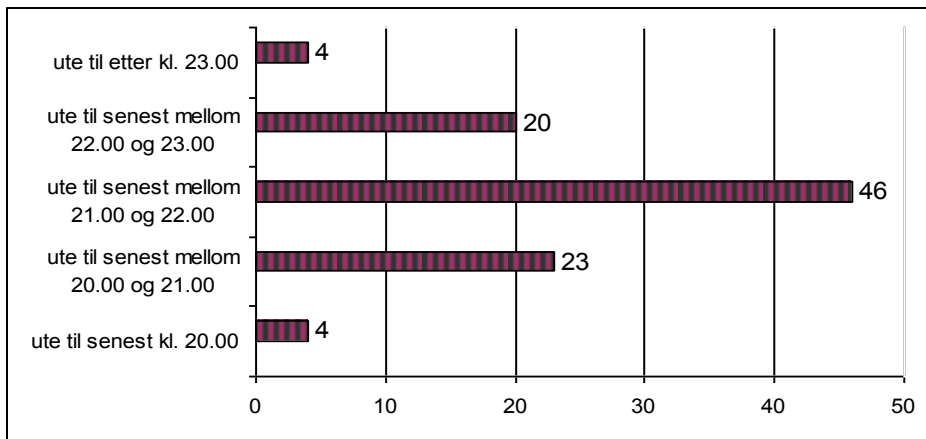
Litt over halvparten av ungdommene sa at de gjør hyggelige ting sammen med familien sin hver uke, mens resten mener familien gjør hyggelige ting sammen sjeldnere enn dette.

Vi har også vært opptatt av hvilke innetider det er vanlig at 12-13 åringer har i ukedagene og i helgene. I ukedagene er den vanligste innetiden mellom klokken åtte og ni. I helgene er den vanligste innetiden mellom klokken ni og ti. Tabellene nedenfor gir dere flere detaljer rundt innetid.

Figur som viser innetider på hverdager, mandag til torsdag, i prosent:

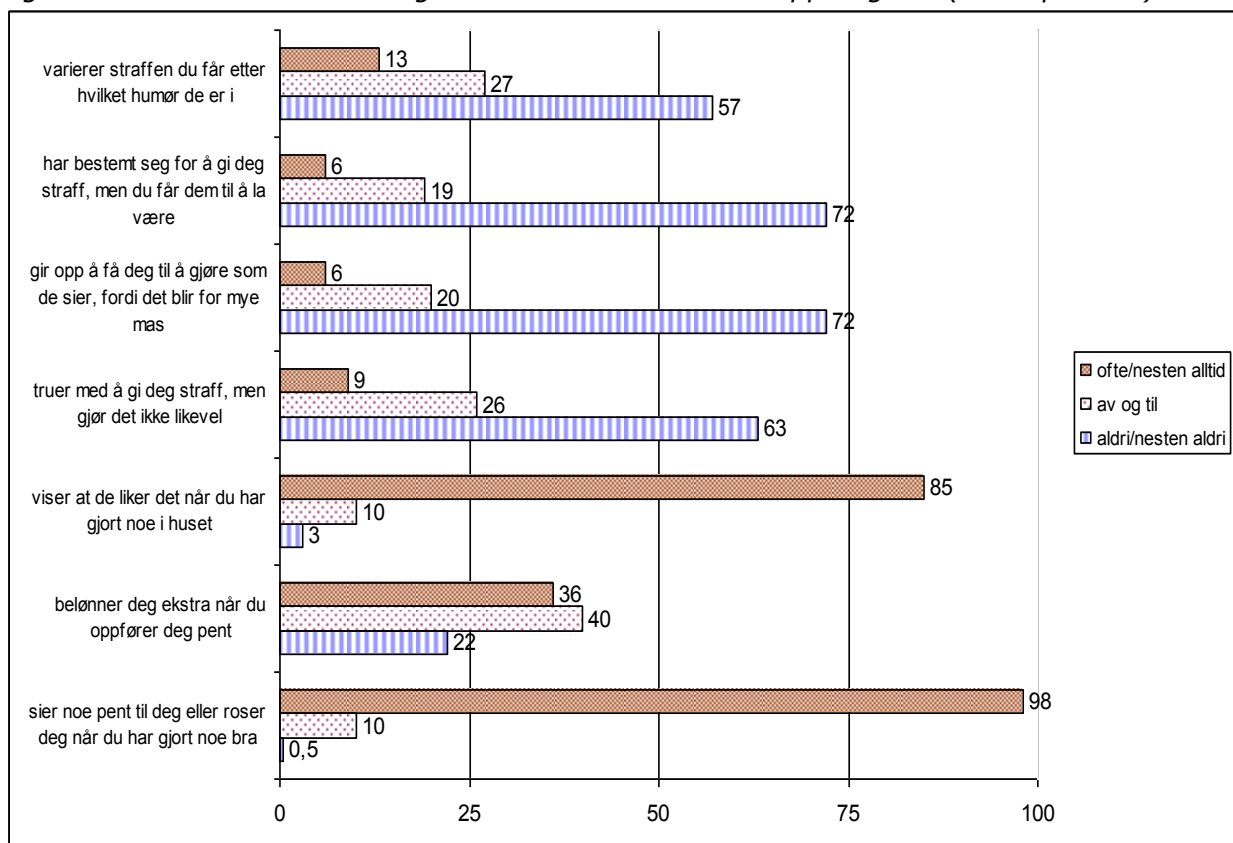

Figur som viser innetider i helgen, fredag og lørdag, i prosent:

Hvordan oppdrar foreldre barna sine? Vi har spurt 12-13 åringene om hva deres foreldre gjør for å få barna til å gjøre det som de ønsker (som å gjøre "noe bra" eller gjøre noe i huset). Vi har også spurt om hvilke konsekvenser (eller "straff") foreldrene gir når barnet/ungdommen ikke gjør som de sier, og om konsekvensen er forskjellig fra gang til gang. Figuren nedenfor viser hvordan ungdommene har svart, i prosent. Som dere ser, er det mest vanlig at foreldre viser ungdommene at de er fornøyde når de har gjort noe bra, men at det ikke er like vanlig å bli belønnet ekstra for dette hver gang en gjør noe bra. Det er også mest vanlig at foreldre holder fast ved sin måte å gi konsekvenser på, og ikke varierer dette mye fra gang til gang.

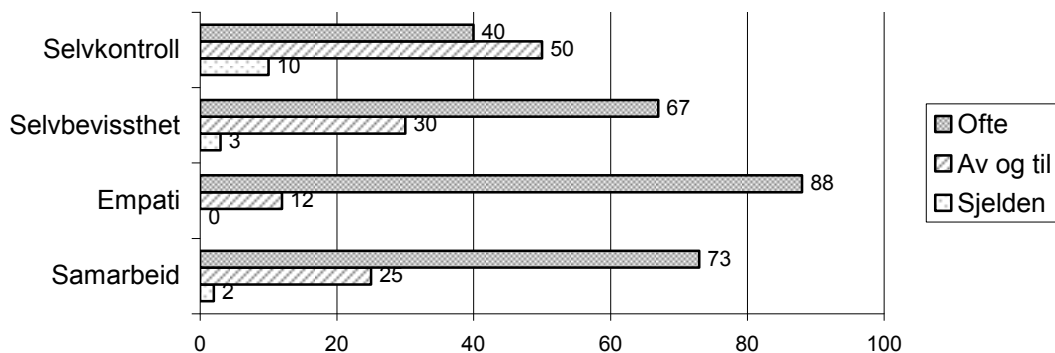
Figur som viser hva 12-13 åringene mener om foreldrenes oppdragelse (svar i prosent):

FORHOLD TIL VENNER OG ANDRE

Ungdommer oppfører seg forskjellig overfor andre, og de vektlegger ulike egenskaper hos vennene sine. Vi lurte på hva 12-13 åringer mener er typisk for dem selv, hvordan de vanligvis er overfor andre. Vi har delt disse væremåtene inn i fire hovedområder; Samarbeid (løser oppgaver sammen), Empati (viser omsorg for/tar hensyn til andre), Selvbevissthet (vet hva du gjør og hvordan du er) og Selvkontroll (har kontroll på følelsene dine).

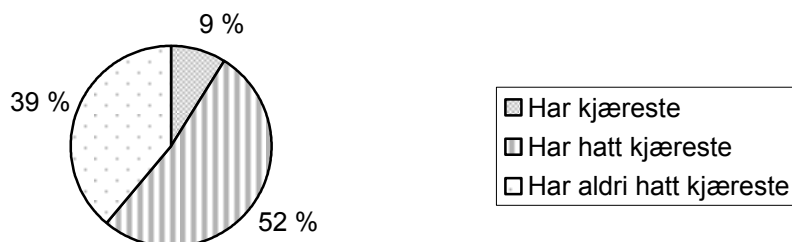
Figur som viser hvor ofte 12-13 åringerne synes de er samarbeidsvillige, empatiske, og selvbevisste, og hvor ofte de synes de har selvkontroll (tallene vises i prosent):

De fleste mener de *ofte* er samarbeidsvillige. Ni av ti mener de *ofte*, eller *svært ofte*, er empatiske. Godt over halvparten mener de *ofte* er selvbevisste, dvs. at de er bevisste på hva de gjør. Når det gjelder selvkontroll var tallene litt annerledes: Halvparten av 12-13 åringerne synes de *av og til* har selvkontroll, mens resten har dette *ofte* eller *svært ofte*.

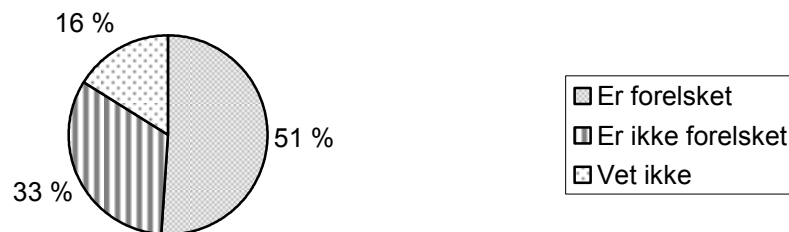
Når det gjelder forholdet til vennene sine, synes 68% av ungdommene at vennene støtter dem mye, 27% at vennene støtter dem av og til, mens 5% sa at de ikke får så mye støtte fra vennene. Over halvparten er sammen med venner flere ganger i uken, og de er da som oftest sammen med en eller to faste venner eller forskjellige venner fra klassen. Når de er sammen er det mest vanlig at de møtes hjemme hos hverandre eller ute i nærmiljøet der de bor.

Figur som viser om 12-13 åringer har eller ikke har kjæreste:

Når det gjelder kjærester, forteller rundt halvparten av 12-13 åringene at de har hatt kjæreste, mens noe under halvparten sa at de aldri har hatt kjæreste.

Figur som viser hvor mange 12-13 åringer som er forelsket eller ei:

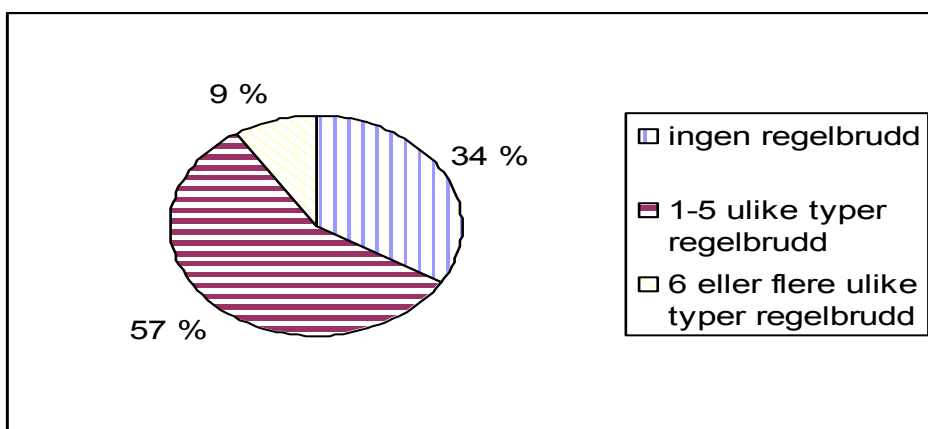
Halvparten sier de er forelsket, noen er usikre på om de er det, mens resten ikke er forelsket.

BRUDD PÅ REGLER I SKOLE, HJEM OG SAMFUNN

Regler for rett og galt påvirker hva vi mennesker velger å gjøre når vi er sammen med familien, når vi er på skolen og i fritiden vår forøvrig. I undersøkelsen har vi både vært opptatt av hvilke regler som gjelder, og hvilke regler som blir brutt. På spørsmål om hvor mange regelbrudd som er vanlig blant 12-13 åringer, svarte over en tredjedel at de ikke har gjort noen av regelbruddene som er beskrevet i spørreskjemaet.

Samtidig er det mest vanlig at ikke alle følger alle reglene hele tiden. Vi ser at flesteparten av ungdommene bryter noen av reglene som er beskrevet. Prosentene i de ulike gruppene kan dere lese ut av figuren nedenfor.

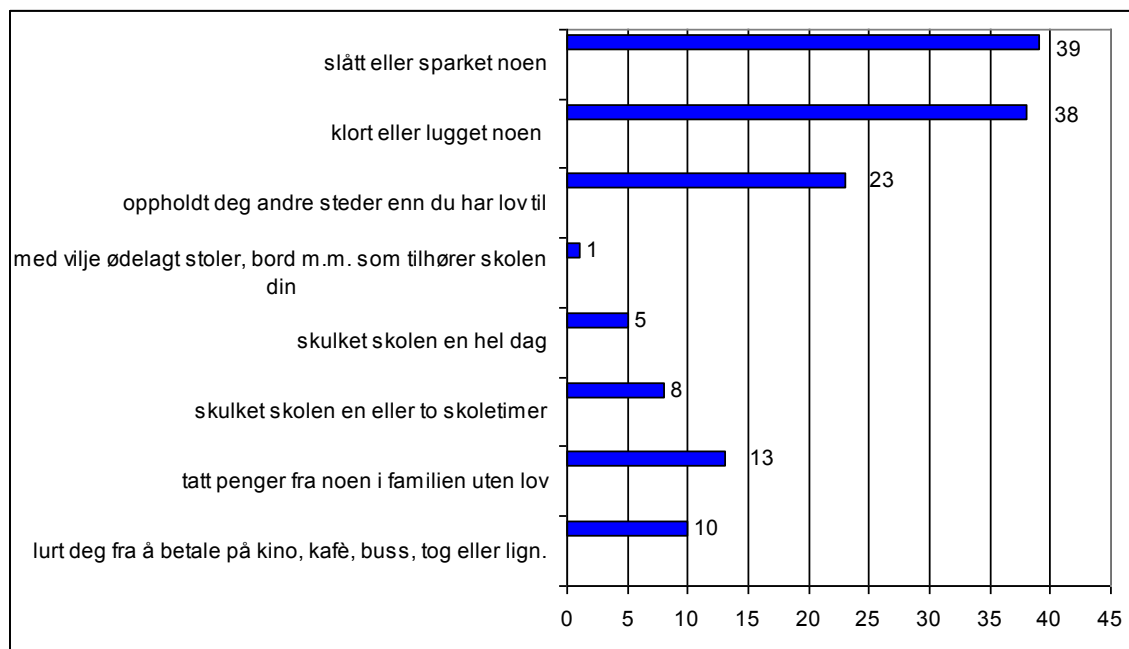
Figuren under viser i prosent hvor mange regelbrudd 12-13-åringer har gjort:

Hvilke typer regelbrudd er vanlige eller uvanlige? Ingen av ungdommene i undersøkelsen forteller at de har brutt seg inn i butikk, hus eller leilighet, for å stjele noe, eller at de har vært i kontakt med politiet på grunn av noe ulovlig de har gjort. Nedenfor finner du en oversikt over noen typer regelbrudd, og hvor mange av ungdommene som beskriver at

de har gjort disse handlingene. For eksempel har 23% av 12-13 åringer oppholdt seg andre steder enn det de hadde lov til.

Figuren viser noen typer regelbrudd, og hvor mange 12-13 åringer som beskriver å ha gjort det (i prosent):

MOBBING OG PLAGING

Mobbing og plaging er en annen type regelbrudd. Det kalles mobbing og plaging når en eller flere ungdommer (sammen) er uvennlige eller ubehagelige mot en person som ikke lett kan ta igjen. Det kan være å dytte, slå eller sparke. Det er også mobbing når en ungdom blir ertet eller ikke får lov å være sammen med de andre.

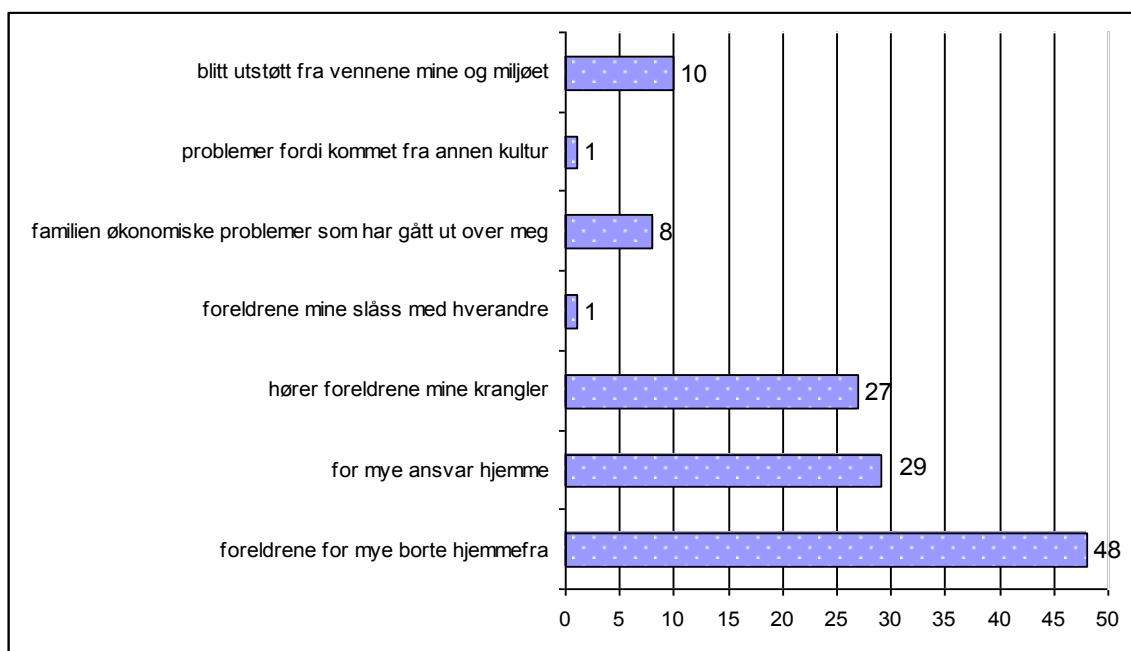
Hvor mange av 12-13 åringene forteller at de har mobbet eller plaget *andre* i løpet av høsten i fjor? *De fleste* av ungdommene forteller at de ikke har gjort dette mot noen i den tidsperioden det er snakk om. Det er likevel 14% som sier at de har mobbet eller plaget andre ved å erte dem, 9% som har mobbet eller plaget andre ved å isolere eller stenge dem ute, og 5% som har mobbet eller plaget andre ved å slå, sparke eller dytte dem.

Hvor mange av 12-13 åringene opplever *selv* å ha blitt utsatt for mobbing eller plaging av andre i løpet av høsten 2004? 23% forteller at de er blitt ertet, 14% at de er blitt isolert eller stengt ute, og 8% at de er blitt slått, sparket eller dyttet. Legg merke til at det er flere som opplever å ha blitt utsatt for mobbing og plaging, enn de som forteller at de har mobbet og plaget andre.

BELASTNINGER OG BEKYMRINGER

De fleste mennesker opplever perioder i livet med store belastninger, og vi har vært interessert i å vite mer om hvilke belastninger 12-13 åringer har. Ungdommene ble derfor bedt om å krysse av for om de har hatt noen av de 7 typene av belastninger som er listet opp i figuren nedenfor. Om lag hver tredje ungdom sier at de har hatt en av disse belastningene, og om lag hver femte har hatt to slike belastninger det siste året. Hver tiende deltager har hatt tre eller fire slike områder med belastninger.

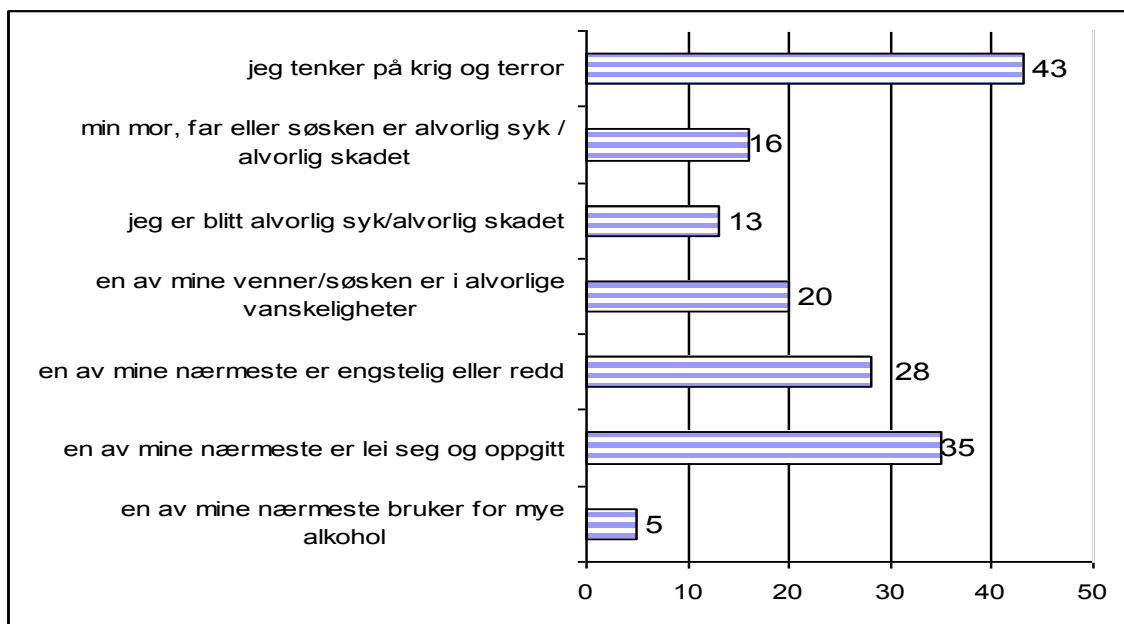
Figuren nedenfor viser hvor mange (i prosent) som har hatt de ulike typer av belastninger i løpet av det siste året:

Vi ser at nesten halvparten av ungdommene synes at foreldrene har vært for mye borte fra hjemmet, mens 28% synes at de har hatt for mye ansvar hjemme og 27% har vært belastet med at foreldrene har kranglet så de har hørt dette.

Hvilke bekymringer har 12-13 åringer? Tabellen på neste side viser hvilke typer bekymringer vi spurte om, og hvor mange av deltagerne som sa at de hadde disse bekymringene.

Figuren som viser antallet ungdommer(i prosent), som har hatt de ulike typene av bekymringer de siste 12 månedene:

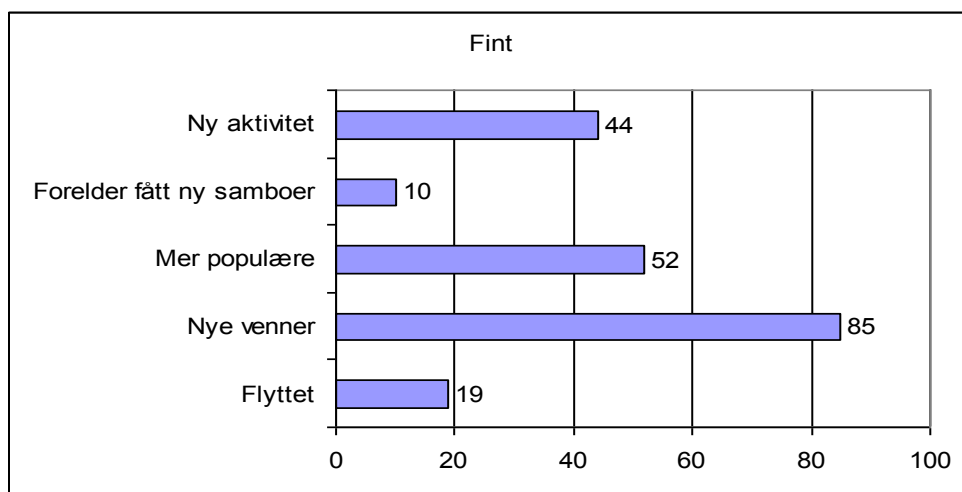

De bekymringene som er vanligst, er å tenke på krig og terror (43 %), samt at en av deres nærmeste er lei seg eller oppgitt (35 %).

GODE OG VONDE HENDELSER

Vi har også vært opptatt av hva slags livshendelser 12-13 åringer har hatt det siste året. Vi har derfor spurt om hvor mange av ungdommene som har opplevd ulike hendelser, og om hendelsene har vært gode eller vonde for dem. Her er en oversikt over positive hendelser:

Figuren viser i prosent hvor mange som har opplevd gode hendelser det siste året:

Når det gjelder vonde opplevelser sier 31% at de har mistet noen de er glad i. Det er 3% som har blitt tatt i å ha gjort noe galt, og 10% har opplevd å bli frastålet noe. 11% av 12-13 åringene har opplevd at foreldrene har gått fra hverandre.

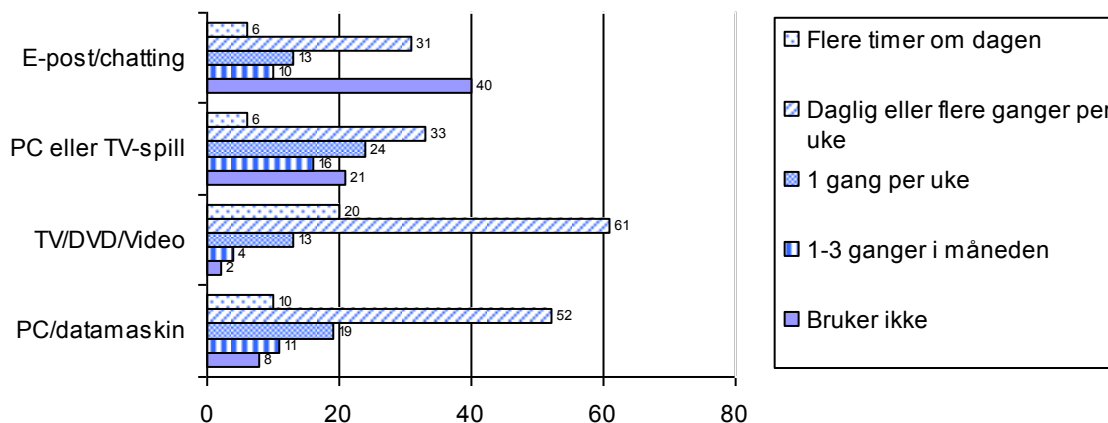
OM SKOLEN

Noen ungdommer synes lærerne gir dem mye støtte og oppmerksomhet, mens andre synes de får mindre av dette. Vi har spurt om hvor mye lærerstøtte 12-13 åringer synes de får. De fleste av ungdommene opplever at lærerne deres legger vekt på meningene deres, at lærerne setter pris på dem, og at lærerne hjelper dem når dere trenger det. Samtidig er det flere enn man skulle ønske som opplever at de ikke får god lærerstøtte. 18 prosent av deltagerne har krysset av for at "lærerne legger vekt på meningene mine" stemmer dårlig for dem, 9 prosent har krysset av for at "lærerne mine setter pris på meg" stemmer dårlig for dem, og 7 prosent har krysset av for at "lærerne mine hjelper meg når jeg trenger det" stemmer dårlig for dem.

DATA OG MOBILTELEFON

Det er ganske forskjellig hvor mye ungdommer bruker PC, ser på TV eller spiller PC- eller TV-spill. Det mest typiske synes å være at over halvparten av ungdommene ser på TV og bruker PC *daglig* eller *flere ganger i uken*.

Figur som viser hvor ofte 12-13 åringer bruker ulike kommunikasjonsenheter:

De fleste bruker PC hver uke, og de fleste ser på TV daglig. Halvparten sender e-post eller chatter hver uke, mens den andre halvparten gjør det sjelden eller aldri.

Når det gjelder mobiltelefon, svarer 93% av ungdommene at de har mobiltelefon, mens 7% ikke har dette. Under halvparten snakker i mobiltelefonen hver dag. Av de som snakker i mobilen daglig, er det mest vanlig at de har 1-2 samtaler. Rundt 30% sender/mottar ikke tekstmeldinger daglig, men av de som sender/mottar daglige meldinger er 1-2 meldinger mest vanlig.

TIL SLUTT...

Til slutt vil vi gjerne takke dere så mye for at dere har fylt ut spørreskjemaet for oss. Uten deres svar hadde det ikke vært mulig for oss å fortelle det vi har gjort i denne tilbakemeldingen. Vi hadde visst mindre om 12-13 åringers følelser, væremåte, hverdag, familieliv og meninger om livet som ungdom. Vi vil fortsette denne undersøkelsen i de nærmeste årene, og alt dere har svart på til nå, og svarer på i fremtiden, er veldig verdifullt for oss. Vi håper at dere vil fortsette å bruke litt av tiden deres på spørreskjemaet vi sender til dere om ca. 1 år.

Dersom dere har noen spørsmål etter å ha lest denne tilbakemeldingen, ta gjerne kontakt. Dere kan da ringe til en av oss på telefonnumrene: 977 655 66 (Kristin), eller 916 166 75 (Evalill), 930 490 48 (Anne). Dere trenger ikke si hva dere heter hvis dere ikke ønsker dette, men bare fortelle at dere har deltatt i TOPP-undersøkelsen.

TUSEN TAKK IGJEN!

Med vennlig hilsen

Kristin S. Mathiesen, Evalill Karevold og Anne Kjeldsen.